Idees d’actualitat – Més enllà dels blocs: el poder de les potències mitjanes



Durant bona part de les darreres dècades, països com el Canadà i els estats europeus han pogut gaudir d’un cert confort geopolític. L’existència d’un ordre internacional relativament estable, d’institucions multilaterals capaces de gestionar conflictes i, sobretot, la garantia de seguretat proporcionada pels Estats Units els van permetre centrar-se en la prosperitat, la cooperació i la defensa dels seus interessos sense haver de convertir permanentment el poder en una qüestió existencial.

Aquest món està canviant. La guerra a Ucraïna, la rivalitat entre els Estats Units i la Xina, la instrumentalització de les dependències econòmiques i tecnològiques i la creixent competència pels recursos estratègics estan retornant al sistema internacional una lògica de poder que durant anys semblava parcialment obsoleta. Les normes continuen existint, però la seva capacitat per limitar el comportament dels estats depèn cada vegada més dels mecanismes disponibles per fer-les complir.

És en aquest context que l’acostament entre el Canadà i la Unió Europea adquireix un significat especial. La proposta d’avançar cap a una relació més estreta, promoguda pel

primer ministre canadenc Mark Carney i la presidenta de la Comissió Europea Ursula von der Leyen, pot semblar, a primera vista, una nova expressió de la cooperació transatlàntica. Però conté una qüestió molt més àmplia: què poden fer els països mitjans quan el món torna a organitzar-se al voltant de les grans potències?

La resposta que comença a prendre forma és senzilla de formular, encara que molt més difícil d'executar: organitzar-se entre ells.

A primera vista, el Canadà i Europa tenen poc en comú més enllà dels seus valors polítics i de la seva vinculació amb l'espai transatlàntic. Però precisament aquesta diferència pot convertir-se en una font de complementarietat. El que cadascú té és, en bona mesura, el que a l'altre li falta. El Canadà proporciona energia, minerals crítics, recursos naturals, capacitats tecnològiques i una posició privilegiada a l'Àrtic. Europa aporta mercats, indústria, capital, recerca i una capacitat reguladora que li permet influir sobre els estàndards globals. Tots dos comparteixen, a més, un compromís amb la democràcia liberal, el multilateralisme i unes regles internacionals previsibles.

La qüestió, per tant, no és simplement sumar recursos, sinó convertir-los en capacitat de decisió. Una economia pot ser molt oberta i, alhora, vulnerable si depèn excessivament d'un únic proveïdor, d'una única tecnologia o d'un únic mercat. La interdependència no és necessàriament una vulnerabilitat: ho és quan no hi ha alternatives. Per això, parlar d'autonomia no significa aspirar a l'autosuficiència, sinó disposar de prou opcions per poder triar.

Aquesta lògica explica que la relació entre el Canadà i la Unió Europea estigui començant a anar molt més enllà del comerç. La cooperació en seguretat i defensa, la indústria militar, els minerals crítics, l'energia, l'espai o les tecnologies estratègiques apunta cap a una relació en què cadascuna de les parts pot reforçar les capacitats de l'altra. La participació del Canadà en el programa europeu SAFE n'és una mostra significativa.

Però el veritable interès d'aquest acostament rau en el que pot representar més enllà de la relació bilateral. Si les grans potències tornen a concentrar una part creixent de la capacitat d'imposar les regles del sistema, les potències mitjanes tenen dues possibilitats. Poden acceptar que el seu marge de maniobra depengui de les decisions dels actors més poderosos. O poden intentar ampliar col·lectivament aquest marge.

L'interessant és que la segona opció no requereix crear un bloc nou. Si el problema és la concentració de poder, la resposta difícilment pot consistir a reproduir-la a una escala més petita. El que es necessita és una capacitat de cooperació suficient per actuar conjuntament quan els interessos coincideixen, sense convertir aquesta cooperació en una nova estructura rígida de confrontació.

Això obre la porta a un model més flexible, basat en xarxes i geometries variables. El Japó, Austràlia, Corea del Sud o Nova Zelanda poden formar part d'aquest entramat en àmbits concrets, ja sigui en matèria tecnològica, energètica, de defensa, de seguretat de les cadenes de subministrament o d'establiment d'estàndards. En un món menys bipolar, el

poder pot exercir-se cada vegada més a través de relacions superposades i coalicions variables, més que no pas mitjançant blocs permanents.

Europa té, en aquest sentit, una experiència particularment rellevant. La Unió Europea va néixer precisament de la idea que diferents països podien transformar els seus recursos individuals en una capacitat col·lectiva més gran mitjançant institucions, regles i interdependències. La paradoxa actual és que defensar aquest model en un món més competitiu exigeix disposar de recursos que durant molt de temps es van considerar menys necessaris: capacitats industrials, energètiques, tecnològiques i militars.

La qüestió és, doncs, com convertir els valors compartits en capacitat d'acció sense renunciar als principis que els sustenten. I això obliga també a reconsiderar què entenem per Occident. El Canadà i Europa continuen sent aliats dels Estats Units i comparteixen amb Washington una part fonamental dels seus valors i interessos. Però això no implica que hagin de dependre sempre de les mateixes opcions. Una major capacitat europea i canadenca no hauria de ser necessàriament una alternativa als Estats Units, sinó una manera d'ampliar les opcions disponibles quan els interessos no coincideixin plenament.

I potser aquesta és la clau de tot el procés. L'autonomia no consisteix a poder fer-ho tot sol, sinó a no dependre que algú altre decideixi per tu. Una potència mitjana mai no tindrà els recursos d'una superpotència, però diverses potències mitjanes poden disposar juntes de prou recursos per augmentar considerablement el seu marge de decisió.

La possible aliança entre el Canadà i la Unió Europea és, en aquest sentit, un experiment de gran rellevància. No només perquè pugui reforçar dues economies i dues societats democràtiques davant d'un entorn internacional més incert, sinó perquè pot oferir un model sobre com les potències mitjanes poden actuar en un sistema dominat per actors molt més grans.

En un món que torna a preguntar qui té prou força per imposar les normes, el Canadà i Europa poden demostrar que aquells que no aspiren a dominar el sistema poden, mitjançant la cooperació, adquirir prou capacitat per decidir el seu propi destí. Potser aquest sigui el veritable poder dels països mitjans: no convertir-se en grans potències, sinó assegurar que el món no s'hagi d'organitzar exclusivament al voltant d'aquestes.

Fotografia: El primer ministre canadenc Mark Carney intervé a la sessió plenària del Parlament Europeu, 17 de setembre de 2026. Alexis Haulot. Wikimedia Commons © European Union.

Política internacional i globalització

Hal Brands How to Survive in a World Without Rules

L'ordre internacional basat en regles està entrant en una fase de declivi profund i el món s'encamina cap a un sistema més dominat per la força, la rivalitat entre grans potències i la lògica de les esferes d'influència. La promesa posterior a la Guerra Freda —que les normes liberals, les institucions multilaterals i la interdependència econòmica reduirien la competició geopolítica— ha estat, segons l'autor, una il·lusió. L'erosió té causes diverses. Rússia i la Xina han qüestionat l'ordre existent, però també els Estats Units hi han contribuït, primer per l'esgotament derivat de les guerres i del cost de sostenir el sistema i, més recentment, per l'unilateralisme de Donald Trump. Les guerres comercials, l'ús coercitiu de les interdependències, el retrocés del control d'armes, les agressions territorials i la pèrdua de credibilitat del dret internacional són, per a Brands, símptomes d'una mateixa transformació. Davant d'aquest nou escenari, l'autor rebutja la nostàlgia i defensa que els estats, especialment els aliats europeus dels EUA, han d'incrementar les seves pròpies capacitats militars, econòmiques i tecnològiques i reduir les dependències excessives. Brands no considera, però, que l'autosuficiència impliqui abandonar Washington. Les aliances continuen sent indispensables, però haurien d'adaptar-se a una relació més transaccional i menys basada en la confiança automàtica. La paradoxa és que un món regit per la força també pot acabar perjudicant les potències revisionistes. Una carrera armamentística generalitzada, la proliferació nuclear i la fragmentació econòmica poden generar un entorn més insegur per a tothom.

Leo Lewis The end of the 'win-win' era

L'autor parteix d'una idea aparentment banal —el terme «win-win»— per descriure una transformació molt més profunda de la política internacional. La seva tesi és que l'expressió, símbol de l'optimisme de la post-Guerra Freda, resulta cada vegada més difícil de sostenir en un món que es desplaça cap a una lògica de suma zero, basada en la rivalitat, la coerció i la desconfiança. Lewis situa l'origen del terme en el llibre de J. David Singer *Deterrence, Arms Control, and Disarmament: Toward a Synthesis in National Security Policy* (Cambridge University Press, 1962). Amb el temps, però, el concepte es va convertir en una mena de mantra de la globalització: lliure comerç, liberalització econòmica, diplomàcia multilateral i confiança en la racionalitat dels altres actors. Aquest món sembla ara llunyà. L'autor cita les relacions entre els Estats Units i el Japó: Washington ha obtingut de Tòquio un compromís d'inversió de 550.000 milions de dòlars per reduir l'impacte dels aranzels, una operació presentada com a «win-win» però que revela una relació de poder clarament asimètrica. També qüestiona l'ús del terme per Jared Kushner en relació amb les negociacions amb Rússia sobre Ucraïna: difícilment pot existir un resultat mútuament beneficiós si una de les parts no comparteix aquesta premissa. Lewis assenyala, a més, que la mateixa idea de «win-win» sempre ha tingut una certa capacitat d'emmascarar coerció, desequilibris i interessos divergents. L'ascens de la Xina, el nacionalisme, els monopolis tecnològics i el comportament imprevisible dels estats han erosionat encara més les condicions que la feien plausible. Però l'autor adverteix contra una conclusió igualment perillosa: assumir que la suma zero és inevitable.

Pedro Barragán 25 años de los BRICS: la rebelión del sur global

L'article repassa els 25 anys d'història dels BRICS com un dels principals símptomes de la transformació de l'ordre internacional i de l'emergència política del Sud Global. El text destaca que el fenomen BRICS no pot entendre's simplement com una aliança antioccidental. La seva importància rau sobretot en la voluntat dels seus membres de reconfigurar les regles del sistema internacional i obtenir un pes polític i econòmic proporcional al seu creixent poder. La incorporació posterior de Sud-àfrica i, més recentment, d'altres països del Pròxim Orient, Àsia i Àfrica amplia aquesta pretensió i converteix els BRICS en una plataforma cada vegada més representativa de les economies emergents. Aquesta evolució coincideix amb el descrèdit creixent de l'ordre liberal construït després de la Segona Guerra Mundial. Molts països del Sud Global consideren que institucions com el FMI, el Banc Mundial o el Consell de Seguretat de l'ONU reflecteixen encara una distribució del poder pròpia d'un món desaparegut. Els BRICS ofereixen, així, instruments per reclamar una reforma de la governança mundial, més representació i una major autonomia davant les potències occidentals. Un dels objectius més significatius és reduir la dependència del dòlar i de les institucions financeres dominades pels Estats Units, mitjançant mecanismes de cooperació financera i comercial alternatius. Tanmateix, l'agrupació està lluny de constituir un bloc homogeni: les enormes diferències polítiques, econòmiques i estratègiques entre la Xina, l'Índia, Rússia, Brasil o els nous membres limiten la possibilitat d'una acció coordinada. En definitiva, els BRICS expressen sobretot una rebel·lió contra l'ordre jeràrquic existent. El seu creixement confirma que el món és cada vegada més plural i multipolar, però no implica necessàriament la substitució de l'hegemonia occidental per una nova hegemonia alternativa, sinó que reflecteix una redistribució del poder mundial.

Philip H. Gordon What Was the War on Terror?

Amb motiu dels 25 anys dels atemptats de l'11-S, l'autor fa un assaig de revisió i es pregunta què va ser realment la «guerra contra el terror»: una estratègia de seguretat necessària, una resposta desproporcionada o una combinació de totes dues. El punt de partida és la paradoxa que, malgrat l'enorme mobilització militar, política i econòmica dels Estats Units, mai no es va definir amb precisió què significava guanyar aquella guerra. Gordon recorda que l'administració de George W. Bush va transformar els atemptats d'Al-Qaida en una guerra global, primer contra els talibans a l'Afganistan i després, de manera molt més controvertida, contra l'Iraq de Saddam Hussein. La invasió de l'Iraq va desviar recursos i atenció de la lluita contra Al-Qaida i va generar conseqüències geopolítiques que van contribuir a desestabilitzar encara més el Pròxim Orient. L'autor subratlla així la diferència entre combatre una amenaça terrorista concreta i emprendre una guerra il·limitada contra un fenomen impossible de definir territorialment. Tanmateix, també rebutja la interpretació segons la qual els vint-i-cinc anys de política antiterrorista haurien estat simplement un fracàs. La combinació d'intel·ligència, cooperació internacional, operacions especials, vigilància financera i accions militars va reduir considerablement la capacitat d'Al-Qaida i d'altres organitzacions gihadistes per organitzar atemptats de gran

escala contra els Estats Units. La qüestió és, però, a quin preu es va aconseguir aquest resultat. Entre els costos destaca la prolongació de guerres sense una sortida clara, l'expansió de poders excepcionals de l'Estat, les controvèrsies sobre tortures i drets civils i el desgast de la legitimitat internacional de Washington. La guerra també va alimentar dinàmiques de radicalització i va contribuir a l'ascens d'altres moviments gihadistes, com l'Estat Islàmic. Vint-i-cinc anys després, el principal aprenentatge és que el terrorisme requereix sobretot contenció, intel·ligència i cooperació, no guerres sense final definit.

Ravi Agrawal Trump Has Peaked

L'article planteja una tesi provocadora: Donald Trump pot haver assolit el punt màxim de la seva capacitat per transformar l'ordre internacional. Després d'haver convertit la política exterior nord-americana en una eina de pressió i coerció molt més explícita, la guerra amb l'Iran ha posat de manifest tant l'abast com els límits del seu poder. Trump ha aconseguit imposar una agenda internacional basada en la idea que els Estats Units poden utilitzar el seu poder econòmic, militar i diplomàtic per obligar els altres estats a acceptar les seves condicions. Aranzels, sancions, amenaces militars i pressions sobre aliats formen part d'una mateixa concepció transaccional de les relacions internacionals: Washington ofereix protecció o accés al seu mercat a canvi de concessions. La confrontació amb l'Iran, però, revela els problemes d'aquesta estratègia. Una cosa és exercir una enorme pressió sobre un adversari i una altra aconseguir que aquest modifiqui substancialment el seu comportament. La coerció té límits, especialment quan l'altre actor disposa d'alternatives, capacitat de resistència i aliats disposats a ajudar-lo. L'Iran constitueix, a més, un cas especialment significatiu perquè la pressió nord-americana ha obligat altres potències —sobretot la Xina— a posicionar-se. Pequín disposa d'importants instruments econòmics i comercials per contrarestar Washington, i la seva capacitat per resistir les pressions nord-americanes demostra que el món actual és molt menys susceptible de ser ordenat unilateralment pels Estats Units. La paradoxa és que l'èxit de Trump pot estar contribuint a accelerar precisament el món que vol evitar: una estructura internacional més fragmentada, en què les grans potències desenvolupen mecanismes per protegir-se de la coerció nord-americana i els aliats redueixen la seva dependència de Washington. En darrer terme. Trump continua disposant d'un poder extraordinari, però els seus adversaris estan aprenent a adaptar-s'hi. La qüestió ja no és fins on pot arribar Trump, sinó fins on pot arribar abans que la resta del món desenvolupi prou capacitat per limitar-lo.

Asiem El Difraoui Le siècle du djihad

L'anomenada «guerra contra el terror» ha obtingut nombroses victòries militars, però ha fracassat estratègicament. Vint-i-cinc anys després, Al-Qaida ha estat decapitada, l'Estat Islàmic ha perdut el seu territori i l'amenaça terrorista directa sobre Europa s'ha reduït respecte dels anys 2015-2016. Tanmateix, el gihadisme és avui més extens geogràficament que mai, especialment a l'Àfrica. L'autor considera que l'error fonamental ha estat confondre les organitzacions gihadistes amb el gihadisme com a fenomen ideològic, polític i social. Es pot destruir una organització, eliminar-ne els dirigents o recuperar un territori,

però això no elimina les condicions que permeten que la ideologia es regeneri. El gihadisme ha evolucionat, s'ha fragmentat i ha canviat de noms i escenaris, des de l'Afganistan i l'Iraq fins al Sahel, Somàlia, el llac Txad i el sud-est asiàtic. El Difraoui identifica diversos errors occidentals. La invasió de l'Iraq va contribuir decisivament a crear les condicions per a l'aparició de l'Estat Islàmic; a l'Afganistan, el rebuig inicial a integrar els talibans en un procés de reconciliació va dificultar una sortida política. Les democràcies occidentals han actuat amb horitzons temporals massa curts, mentre que els moviments gihadistes poden perdre territoris i dirigents, passar a la clandestinitat i esperar anys fins que apareguin noves oportunitats. L'autor adverteix també que les guerres del Pròxim Orient proporcionen als gihadistes nous greuges, narratives i instruments de mobilització. La resposta, per tant, no pot ser exclusivament militar. Cal combinar força quan sigui necessària amb estat de dret, desenvolupament, educació, integració política, lluita contra la discriminació i institucions funcionals. Europa necessita una estratègia pròpia, coherent i de llarg termini. Al seu entendre, l'objectiu realista no és erradicar el gihadisme, sinó aconseguir que sedueixi menys i mati menys.

Mirko Mussetti & Federica Luise Gli huthi strangolano l'Arabia Saudita a Bab al-Mandab

L'article analitza l'augment de la pressió dels hutís del Iemen sobre l'Aràbia Saudita i, sobretot, la seva importància en la disputa pel control del Bab al-Mandeb, l'estret que connecta el mar Roig amb el golf d'Aden. Els hutís, amb el suport de l'Iran, estan convertint el Iemen en una peça decisiva de la competició geopolítica pel control de les rutes energètiques entre el golf Pèrsic, el mar Roig i el canal de Suez. El bombardeig del gran oleoducte saudita que travessa el país d'est a oest ha obligat Riad a interrompre preventivament el transport terrestre de petroli des del golf Pèrsic fins al mar Roig. Segons les primeres informacions, els drons podrien haver estat llançats des de la província iraquiana de Maysan, on operen grups armats vinculats a l'Iran. L'objectiu és, per tant, més ampli que el territori iemenita: es tracta de pressionar directament les infraestructures energètiques saudites. En aquest context, l'illa de Perim i el port d'al-Mukha adquireixen una importància estratègica extraordinària. Situats davant de Bab al-Mandeb, permeten condicionar el trànsit marítim entre el mar Roig i l'oceà Índic. Qui controli o pugui amenaçar aquests punts disposa d'una capacitat considerable per interferir en una de les principals artèries del comerç mundial. Els autors interpreten aquesta evolució en el marc més ampli de l'enfrontament entre l'Iran i els seus adversaris regionals, amb els hutís com un dels principals instruments de projecció iraniana. La vulnerabilitat saudita revela, alhora, els límits de la seva superioritat militar convencional. En definitiva, sembla que Washington ja no està disposat o és capaç de garantir automàticament la seguretat dels seus aliats regionals. El resultat és un buit de poder que permet als actors locals i a l'Iran disputar el control dels principals corredors energètics.

Andrew Faulhaber Is China Really a Cyber Threat to Taiwan?

L'autor qüestiona una percepció cada vegada més estesa: que la principal amenaça de la

Xina contra Taiwan és la seva capacitat de guerra cibernètica. No nega que Beijing disposi d'importants capacitats ofensives, però considera que l'impacte d'alguns episodis recents està generant una percepció desproporcionada del risc. El punt de partida és l'atac cibernètic sofert per Taiwan el juliol de 2026, una intrusió especialment sofisticada que va afectar xarxes governamentals i del sector privat i que presumptament hauria estat executada per actors vinculats a la Xina. El fet que l'operació incorporés intel·ligència artificial va contribuir a presentar-la com un salt qualitatiu en la capacitat ofensiva xinesa. Tanmateix, Faulhaber adverteix que convertir aquest episodi en una prova d'una superioritat cibernètica decisiva de Beijing és un error d'anàlisi. Considera que el problema rau en confondre capacitat cibernètica amb amenaça estratègica. La Xina pot infiltrar xarxes, obtenir informació, interrompre serveis o preparar mecanismes de sabotatge, però aquestes accions no equivalen necessàriament a disposar d'una capacitat capaç de paralitzar Taiwan. A més, les operacions cibernètiques tenen limitacions: els sistemes poden reforçar-se, les intrusions poden ser detectades i les tècniques ofensives perden eficàcia quan l'adversari millora les seves defenses. Això no significa que Taiwan pugui relaxar la seva preparació. Al contrari, la creixent utilització de la IA en la guerra cibernètica redueix els temps de resposta i pot permetre atacs més ràpids, automatitzats i difícils de detectar. Taiwan necessita, per tant, reforçar la ciberresiliència de les infraestructures crítiques, la protecció de les xarxes governamentals i privades i la capacitat de recuperar-se ràpidament d'una intrusió. El ciberespai és només una dimensió de l'amenaça xinesa i centrar-hi excessivament l'anàlisi pot distorsionar les prioritats de defensa de Taiwan.

Fareed Zakaria The dangerous fantasy of a win-win with Putin

Fareed Zakaria qüestiona la premissa sobre la qual l'administració Trump sembla construir la seva aproximació a Vladímir Putin: que el president rus és, en el fons, un negociador pragmàtic interessat a trobar acords mútuament beneficiosos. Afirma que aquesta interpretació confon la lògica empresarial amb la de la política de poder. L'autor recorda que durant la crisi financera de 2008, Rússia va proposar a la Xina vendre massivament actius per agreujar la crisi financera dels Estats Units. Pequín va rebutjar la iniciativa perquè podia provocar un col·lapse amb conseqüències globals. Per a Zakaria, l'episodi és revelador: Putin estava disposat a assumir costos propis si això permetia infligir un dany encara més gran als Estats Units. No actuava, per tant, segons una lògica de suma positiva. L'autor interpreta Putin com un nacionalista rus que busca recuperar poder i influència, fins i tot en un context de declivi econòmic i demogràfic rus. Aquesta estratègia, argumenta, es manifesta en nombrosos escenaris: el suport militar a l'Iran, la cooperació amb Veneçuela, Cuba i Nicaragua, l'expansió de la influència russa a l'Àfrica mitjançant armes, diners i mercenaris, i l'aprofundiment de les relacions amb Corea del Nord i la Xina, principals rivals estratègics de Washington. L'autor critica especialment la política de Trump respecte d'Ucraïna. Washington ha assumit diverses posicions favorables a Moscou abans fins i tot d'assolir un acord: descartar l'entrada d'Ucraïna a l'OTAN, acceptar de facto part dels territoris ocupats i pressionar perquè es limiti la capacitat militar ucraïnesa. Conclou que negociar amb Putin és possible i necessari, però només si Washington entén primer quin tipus d'adversari té davant. Veure'l com un empresari que busca un «win-win»

pot conduir a concessions equivocades i a una política exterior basada en una lectura errònia dels seus objectius.

James Schneider Latin America will not go the way of Venezuela

A parer de l'autor, Amèrica Llatina no seguirà el camí de Veneçuela, malgrat l'augment de la pressió exercida per Donald Trump sobre la regió. Considera la política actual de Washington com una recuperació d'una lògica d'hegemonia hemisfèrica que recorda la doctrina Monroe, però adaptada al trumpisme: una mena de «doctrina Donroe», basada en la pretensió dels Estats Units de decidir quins governs i quines influències són acceptables al seu entorn geopolític. Veneçuela constitueix, en aquest context, el cas més extrem. L'administració Trump ha intensificat la pressió sobre Nicolás Maduro, combinant instruments econòmics, diplomàtics i militars amb una retòrica que presenta el règim veneçolà com una amenaça per a la seguretat nord-americana. Però Schneider considera erroni extrapolar aquesta situació a la resta del continent. La majoria dels governs llatinoamericans, inclosos els de signe progressista, no comparteixen el projecte polític de Maduro ni estan disposats a acceptar una subordinació automàtica a Washington. El Brasil de Lula da Silva ocupa un lloc central en l'argumentació de l'autor. Per la seva dimensió econòmica, demogràfica i diplomàtica, el país disposa de prou pes per actuar com a contrapès a les pretensions nord-americanes. Brasília defensa una política exterior més autònoma, reforça els vincles amb altres potències emergents i reivindica un ordre internacional més multipolar. En general, els països llatinoamericans disposen avui de més opcions geopolítiques que durant la Guerra Freda: la Xina s'ha convertit en un soci comercial essencial, mentre que altres actors ofereixen capitals, mercats i alternatives diplomàtiques. Això redueix la capacitat de Washington per imposar unilateralment les seves preferències. En darrer terme, la qüestió no és si Amèrica Llatina es convertirà en una altra Veneçuela, sinó si els Estats Units aconseguiran recuperar una hegemonia regional que el món multipolar actual fa cada vegada més difícil.

Catalunya, Espanya, Europa

Le Grand Continent Seule l'Europe peut vraiment garantir la souveraineté des Européens

El discurs sobre l'estat de la Unió pronunciat per Ursula von der Leyen es construeix sobre una paradoxa: la Unió Europea mai no ha estat tan forta, però alhora sembla més vulnerable que mai. La presidenta de la Comissió articula el diagnòstic al voltant de set grans crisis: energètica, climàtica, de seguretat, tecnològica, migratòria, de l'ordre internacional i democràtica. En l'àmbit energètic, destaca la vulnerabilitat derivada de la dependència dels combustibles fòssils i la creixent competència econòmica xinesa. La crisi climàtica es presenta com un moment de veritat, després d'un estiu especialment extrem, però el discurs posa l'accent sobretot en l'adaptació i la resiliència. En seguretat, von der Leyen alerta sobre l'augment d'amenaces híbrides i proposa una nova estratègia europea, un mecanisme d'emergència similar a l'article 4 de l'OTAN i un Consell Europeu de

Seguretat. La intel·ligència artificial ocupa també un lloc central. La presidenta defensa accelerar-ne l'aplicació a l'economia europea, però el text assenyala una contradicció entre aquesta orientació i el discurs sobre sobirania tecnològica: renunciar al desenvolupament dels models més avançats podria deixar Europa dependent de potències i empreses estrangeres. En migració, la crisi de Ceuta porta von der Leyen a afirmar que Ceuta és Espanya. Ceuta és Europa, tot i que l'anàlisi recorda la limitada intervenció de la Comissió durant aquella crisi. En l'àmbit internacional, proposa reforçar aliances i fins i tot convertir el Canadà en el primer membre associat de la UE. Finalment, les propostes concretes abasten economia, defensa, aliances i política social: simplificació normativa, matèries primeres crítiques, noves capacitats de defensa, cooperació amb el Canadà i restriccions a les xarxes socials per als menors. Això no obstant, existeix un gran contrast entre l'ambició del diagnòstic i la capacitat real d'actuació de la Comissió.

Pawel Zerka Future nostalgia: Europe's unfinished song

L'European Council on Foreign Relations (ECFR) acaba de publicar un estudi a partir de 5.834 entrevistes realitzades a ciutadans de sis països europeus, sobre la relació entre les percepcions sobre el futur d'Europa i la seva capacitat política per afrontar un període de profunda incertesa. La principal conclusió és l'existència d'un «buit d'imaginació»: molts europeus volen una Europa més forta, unida i independent, però tenen dificultats per imaginar un camí creïble que condueixi des de la situació actual fins a aquest futur. El pessimisme és especialment significatiu. Un 68% dels entrevistats, de mitjana, descriuen l'Europa actual en termes de deteriorament o pèrdua de normalitat, mentre que només un 12% interpreten les crisis com una oportunitat de renovació. La guerra i la seguretat són percebudes com els principals problemes, seguides de les dificultats econòmiques. Alhora, gairebé tres quartes parts dels ciutadans imaginen positivament l'Europa que voldrien d'aquí a vint anys, associant-la sobretot amb unitat política, pau, seguretat, prosperitat i benestar. Aquesta aparent contradicció —aspiracions europeistes elevades i poca confiança en la capacitat de materialitzar-les— és, segons l'ECFR, políticament decisiva. El tradicional eix entre europeistes i euroescèptics ja no és suficient: també cal distingir entre els qui creuen que els dirigents europeus poden convertir les seves aspiracions en realitat i els qui no hi confien. Aquest segon grup constitueix un terreny especialment vulnerable davant les narratives nostàlgiques de l'extrema dreta. L'ECFR proposa recuperar el que anomenada una «nostàlgia del futur»: no idealitzar el passat, sinó recuperar la sensació que un futur millor és possible. Per aconseguir-ho, els dirigents europeus no poden limitar-se a defensar abstractament més Europa ni a justificar polítiques difícils en nom de la integració. Han de demostrar, de manera concreta, com l'acció europea pot transformar els problemes presents en millores futures. Europa doncs necessita menys promeses abstractes i més capacitat de produir resultats visibles.

Hans Kundnani How long can Germany resist the far right?

L'article analitza el deteriorament del cordó sanitari alemany contra l'extrema dreta i sosté que ja no funciona com abans. L'AfD s'ha convertit en una força electoral de primer ordre i,

segons l'autor, el seu ascens és inseparable de la incapacitat dels partits tradicionals per respondre satisfactòriament a les preocupacions d'una part creixent de la societat. La particularitat alemanya havia estat l'existència d'un consens polític molt ampli sobre la necessitat de mantenir l'extrema dreta fora de les institucions de poder. El record del nazisme havia convertit qualsevol aproximació a les seves posicions en un tabú especialment fort. Aquest «Brandmauer» permetia als partits del centre mantenir una distància clara respecte de l'AfD, fins i tot quan aquesta obtenia resultats electorals importants. Però aquesta estratègia ha anat perdent eficàcia. L'AfD ha aconseguit normalitzar part del seu discurs, especialment en qüestions com la immigració, la seguretat, la identitat nacional i el rebuig de les elits polítiques. Alhora, les crisis acumulades —la guerra d'Ucraïna, la immigració, l'estancament econòmic, la inseguretat percebuda i la desconfiança envers les institucions— han afeblit la credibilitat dels partits tradicionals. L'autor subratlla una paradoxa: el principal combustible de l'AfD no és necessàriament la força del seu propi projecte, sinó els fracassos del centre polític. Quan els governs no ofereixen respostes convincents, l'extrema dreta pot presentar-se com l'única alternativa real al sistema existent. Això planteja un dilema especialment difícil per a la CDU i els altres partits *mainstream*. Adoptar alguns dels temes de l'AfD pot permetre recuperar votants, però també pot contribuir a legitimar-ne el marc polític. Mantenir un cordó sanitari estricte, en canvi, no resol per si mateix les causes socials i polítiques del seu creixement. En darrer terme, la defensa de la democràcia passa menys per repetir el vell tabú i més per reconstruir la confiança en les institucions i demostrar que els partits democràtics poden oferir respostes efectives als problemes que alimenten l'AfD.

Lucio Caracciolo L'Italie est fondamentalement un pays méditerranéen et pas tout à fait européen

En aquesta entrevista, Lucio Caracciolo, director de la revista de geopolítica *Limes*, ofereix una lectura deliberadament provocadora de la posició d'Itàlia en el sistema internacional. La seva tesi és que Itàlia continua sent, abans que res, una potència mediterrània, però que la seva capacitat d'actuació està limitada per una dependència històrica dels Estats Units i per la dificultat d'assumir plenament una política exterior pròpia. Des de 1945, afirma, Itàlia ha funcionat gairebé com un semiprotectorat nord-americà, protegit per l'OTAN i per la presència de bases militars dels EUA. Aquesta situació, però, està canviant. La desaparició de la Unió Soviètica ha eliminat el fonament original d'aquest sistema de protecció, mentre que Washington ja no sembla disposat ni capaç de garantir automàticament la seguretat dels seus aliats. Caracciolo considera que Europa entra així en una etapa més incerta, en què poden reaparèixer rivalitats entre les grans potències europees. Alemanya, en particular, està desenvolupant una ambiciosa capacitat militar, fet que podria alterar els equilibris continentals. Caracciolo rebutja també la idea que Giorgia Meloni pugui actuar com a gran mediadora entre Europa i Donald Trump. Segons ell, atribuir a Itàlia la capacitat de representar Europa respon més al desig que a la realitat. La UE continua sent, en bona mesura, una construcció política fragmentada, i cada estat conserva una percepció diferent dels seus interessos. La dimensió mediterrània és, per contra, essencial per a Itàlia. El país depèn de l'obertura de les rutes marítimes que connecten la Mediterrània amb l'Atlàntic, l'oceà Índic i, indirectament, el Pacífic. Gibraltar,

Suez, Bab al-Mandeb i Ormuz són, per tant, punts crítics per als seus interessos energètics i comercials. Finalment, qüestiona la mateixa consciència mediterrània italiana: seria més retòrica que geopolíticament efectiva. Itàlia disposa d'una posició marítima privilegiada, però no actua com una veritable potència marítima.

Rafael Ramos ¿Quiénes son los 'camisas negras' de Inglaterra?

L'aparició al Regne Unit d'un moviment d'activistes d'extrema dreta que ha recuperat deliberadament la iconografia de les camises negres del feixisme per mobilitzar-se contra la immigració és un fenomen que s'ha fet visible sobretot a Dover i Portsmouth, dos ports que reben persones migrants arribades en pasteres des de França. Els grups, que s'autodenominen «patriotes cristians», estan organitzats en cèl·lules regionals i utilitzen les xarxes socials per convocar protestes. Es presenten com a defensors de les fronteres i de l'ordre, i sostenen que Gran Bretanya està patint un procés de reemplaçament demogràfic. La seva retòrica combina nacionalisme radical, hostilitat envers la immigració i referències religioses, amb consignes com «Crist és rei». L'article destaca especialment Danny Tommo, antic guardaespatlles de l'activista ultradretà Tommy Robinson i actual líder de la denominada Plataforma de Patriotes. Tommo ha utilitzat les xarxes per mobilitzar els seus seguidors i convertir la qüestió migratòria en una causa de confrontació directa amb les autoritats i amb les organitzacions que assisteixen els migrants. La indumentària no és anecdòtica. Les camises negres remeten als esquadristes de Mussolini i a la British Union of Fascists d'Oswald Mosley, i funcionen com un instrument deliberat d'intimidació. Els manifestants afirmen renunciar a la violència i invoquen el dret de reunió, però les protestes han provocat bloquejos de carreteres, enfrontaments amb la policia i alteracions importants del trànsit portuari. Tot això es produeix malgrat que les arribades irregulars per mar han disminuït un 43% interanual. La qüestió, doncs, no és tant l'evolució real de la immigració com la capacitat de l'extrema dreta per convertir-la en un relat de por, amenaça i confrontació identitària, amb l'esperança de transformar unes mobilitzacions encara minoritàries en un moviment de masses.

Berta López The glorification of Ratko Mladić should be incompatible with Serbia's EU aspirati

La glorificació de Ratko Mladić és incompatible amb les aspiracions europees de Sèrbia i posa en evidència els límits de l'estratègia de la UE envers els Balcans Occidentals. La mort de Mladić i el seu enterrament a Belgrad el 7 de setembre van anar acompanyats d'una mobilització multitudinària que el va presentar com un heroi nacional, malgrat haver estat condemnat a cadena perpètua per genocidi, crims de guerra i crims contra la humanitat. L'autora recorda que la detenció i extradició de Mladić el 2011 va ser un èxit de la condicionalitat europea: Sèrbia va obtenir l'estatus de país candidat un any després. Però aquella cooperació amb el Tribunal Penal Internacional per a l'antiga Iugoslàvia no va anar acompanyada d'una veritable assumpció de responsabilitats dins de la societat sèrbia. La UE hauria confós, així, compliment tàctic amb reforma genuïna. Posteriorment, la negació dels crims dels anys noranta i el revisionisme històric s'han consolidat, especialment durant

el mandat d'Aleksandar Vučić. Els mitjans i el sistema educatiu han contribuït a reproduir narratives esbiaixades sobre les guerres iugoslaves, mentre que qüestionar el relat nacionalista dominant comporta un cost polític important. L'article critica també la pèrdua de capacitat de pressió de Brussel·les. La UE necessita Sèrbia com a soci estratègic, especialment pels recursos minerals, mentre Belgrad manté simultàniament relacions amb Rússia i amb la UE i aprofita la seva posició geopolítica per obtenir concessions. Per això, la justícia transicional, la reconciliació i la lluita contra la negació del genocidi han de deixar de ser qüestions secundàries del procés d'adhesió. Haurien de convertir-se en condicions concretes per als fons europeus i els avenços en les negociacions.

The Economist The truth and the lies about Islam in Europe

L'editorial de *The Economist* aborda el debat sobre l'islam a Europa distingint entre els problemes reals associats a una part de l'islamisme i les afirmacions exagerades o directament falses que alimenten la por envers els musulmans. Afirma que Europa necessita abandonar tant la negació dels problemes com la generalització que identifica islam, immigració i extremisme. El text parteix d'una realitat demogràfica: les comunitats musulmanes tenen un pes creixent en diverses societats europees, però la seva evolució és molt més complexa del que suggereixen els discursos alarmistes. La majoria dels musulmans europeus viuen una vida ordinària, treballen, estudien i participen en les societats on resideixen. Presentar-los com un bloc homogeni amb una agenda comuna és, per tant, una simplificació. Això no significa que no existeixin problemes. *The Economist* assenyala la persistència de l'islamisme radical, el terrorisme, determinades formes d'extremisme i actituds incompatibles amb els principis liberals, especialment pel que fa a la igualtat entre homes i dones, la llibertat d'expressió o la separació entre religió i Estat. Aquestes qüestions no haurien de ser ignorades per por de ser acusats d'islamofòbia. Al mateix temps, l'editorial denuncia les afirmacions que converteixen aquests fenòmens minoritaris en una característica general de l'islam europeu. La idea d'una imminent islamització d'Europa, d'un reemplaçament de les poblacions autòctones o d'una incompatibilitat inevitable entre ser musulmà i ser europeu no estaria avalada per les dades. Aquest tipus de discursos, sosté, contribueixen a alimentar l'extrema dreta i dificulten la integració. El problema és també polític. Quan els governs eviten parlar de qüestions sensibles —integració, segregació urbana, radicalització, educació o immigració— deixen espai perquè altres actors imposin explicacions simplistes. Per consegüent, conclou que Europa necessita una política basada en fets, no en pors: combatre l'extremisme amb fermesa, exigir el respecte dels valors democràtics i, simultàniament, rebutjar la demonització col·lectiva dels musulmans.

Democràcia, diversitat i cultura

Robert Misik Fascism Does Not Begin With Murder but With the Pleasure of Imagining It

L'autor recupera les reflexions de Leo Löwenthal, membre de l'Escola de Frankfurt, per

analitzar com es construeix psicològicament i socialment el nou autoritarisme de dreta. La seva tesi és que el feixisme no apareix sobtadament amb la violència política, sinó que es desenvolupa prèviament com una transformació emocional: l'acceptació progressiva de la crueltat, l'odi, la venjança i la deshumanització de l'adversari. Löwenthal sostenia que l'agitació d'extrema dreta funciona com una mena de psicoanàlisi invertida: en lloc de reduir la paranoia i el malestar, els amplifica. La propaganda converteix frustracions, pors i ressentiments reals en una percepció paranoica del món, poblada d'enemics i amenaces. Els individus no només són seduïts pels líders: l'exposició continuada a estereotips, discursos d'odi i indignació col·lectiva modifica gradualment les seves actituds i els acostuma a la crueltat. Misik destaca el paper de les xarxes socials. Les idees d'extrema dreta es propaguen com una infecció mitjançant ecosistemes on intervenen reclutadors, propagandistes, provocadors, motivadors i microinfluencers. La repetició i la retroalimentació emocional creen comunitats cada vegada més tancades, en què la indignació es reforça fins a convertir-se en fanatisme. Aquesta dinàmica produeix el que l'autor anomena un culte a la duresa: la compassió passa a ser vista com una feblesa i la crueltat, com una forma d'autenticitat o justícia. La violència és primer imaginada, després celebrada i finalment presentada com una necessitat davant d'un món percebut com hostil. Per això, Misik proposa entendre el feixisme menys com una ideologia coherent que com un procés social i una atmosfera emocional. Ràbia, ressentiment, por, enveja i desig de venjança es contagien fins que l'extremisme sembla normal i qui defensa la moderació passa a ser considerat sospitós.

Joshua Yaffa How to Protect Democracy

Arran de l'ascens de l'extrema dreta a Alemanya, l'autor planteja el gran dilema de les democràcies contemporànies: com protegir les institucions democràtiques davant moviments que disposen d'un suport electoral considerable però qüestionen els principis liberals que les sustenten. El principal protagonista és Alternativa per a Alemanya (AfD), que ha assolit gairebé el 44% dels vots a Saxònia-Anhalt, un resultat que l'apropa com mai abans al govern d'un estat federat. Durant anys, els principals partits alemanys han mantingut un *Brandmauer* —mur de contenció— que exclou qualsevol cooperació amb l'AfD. Aquesta estratègia respon a la tradició de la *wehrhafte Demokratie*, la democràcia militant concebuda després de la Segona Guerra Mundial per impedir que forces antidemocràtiques utilitzin els mecanismes democràtics per destruir-los des de dins. El precedent de Weimar, quan les elits conservadores van creure que podrien controlar Hitler integrant-lo en el sistema, continua pesant sobre aquesta cultura política. Tanmateix, Yaffa sosté que la defensa institucional, per si sola, no és suficient. L'AfD creix especialment en regions de l'antiga Alemanya de l'Est afectades per la desindustrialització, el declivi demogràfic, l'empobriment relatiu i una profunda sensació d'exclusió. El problema és que els partits tradicionals han dedicat molta energia a mantenir el cordó sanitari i poca a entendre i resoldre les frustracions dels votants que se situen a l'altra banda del mur. Alerta també contra l'estratègia d'imitar l'extrema dreta en qüestions com la immigració: les experiències recents indiquen que aquesta aproximació no la debilita, sinó que pot reforçar-la. Tampoc les prohibicions legals resolen les causes profundes del fenomen. La seva conclusió és aplicable més enllà d'Alemanya: un cordó sanitari pot protegir

temporalment la democràcia, però no pot substituir un projecte polític capaç d'oferir prosperitat, inclusió i sentit de pertinença als ciutadans.

Economia, benestar i igualtat

Tim Bradshaw Moonshot capitalism: AI rewrites the venture capital playbook

La revolució de la intel·ligència artificial està transformant profundament el capital risc i recuperant una cultura d'inversió basada en grans apostes tecnològiques, amb l'esperança de construir empreses capaces de generar retorns extraordinaris. Després d'anys en què els inversors havien prioritzat models de negoci més previsibles i rendibles, la IA ha reactivat l'esperit dels *moonshots*: projectes amb un risc enorme però amb la possibilitat de canviar sectors sencers de l'economia. La magnitud de les inversions actuals en empreses d'IA recorda els primers anys de Silicon Valley, quan el capital risc estava disposat a finançar projectes que semblaven gairebé ciència-ficció. La diferència és que ara existeix una tecnologia amb aplicacions comercials immediates i una expectativa generalitzada que la IA pot convertir-se en una plataforma transversal comparable a internet o l'electricitat. Aquesta febre està alterant també la relació entre emprenedors i inversors. Les empreses d'IA necessiten quantitats de capital molt superiors a les d'una start-up convencional, sobretot per finançar xips, centres de dades, energia i capacitat computacional. Això afavoreix les grans rondes de finançament i concentra progressivament el poder en un nombre reduït d'empreses capaces d'assumir aquests costos.El fenomen, però, comporta riscos considerables. Les valoracions poden desconnectar-se dels ingressos reals, mentre que la competència per no quedar fora de la revolució de la IA alimenta una dinàmica pròxima a la bombolla. Els inversors assumeixen que el creixement futur justificarà les enormes valoracions actuals, però encara existeix una considerable incertesa sobre quins models empresarials seran finalment rendibles.

Jonas Nahm Europe's Hidden Trade Advantage

En un moment en què Europa és presentada sovint com una potència econòmica en declivi, l'autor afirma que la Unió Europea disposa d'un actiu geoeconòmic que tendeix a passar desapercebut: la seva capacitat per atraure països que volen integrar-se en el mercat europeu. En un món marcat pel proteccionisme, la rivalitat entre grans potències i la fragmentació de l'ordre comercial, aquesta capacitat d'atracció pot convertir-se en una font de poder estratègic. L'avantatge europeu no deriva tant de la força coercitiva com de la grandària i l'atractiu del mercat únic. L'accés al mercat europeu obliga els socis a adaptar-se a normes, estàndards i regulacions de la UE, cosa que amplia indirectament l'abast de les institucions europees. Aquesta influència reguladora permet a Europa projectar poder sense necessitat d'imposar-lo. Nahm assenyala que aquesta capacitat resulta especialment valuosa davant la política comercial dels Estats Units. Mentre Washington utilitza cada vegada més aranzels i l'accés al mercat com a instruments de pressió, Brussel·les pot oferir una alternativa basada en integració econòmica, predictibilitat i regles compartides.

L'interès creixent de diversos països per aprofundir les seves relacions amb la UE n'és una mostra; de fet, la cua de països que aspiren a formar-ne part és actualment especialment llarga. Aquesta situació ofereix a Europa una oportunitat geopolítica. La UE pot utilitzar els seus acords comercials i la seva política d'ampliació per construir una xarxa cada vegada més àmplia de països vinculats al mercat europeu. Això és especialment rellevant en un context en què països com el Canadà, el Regne Unit, els estats dels Balcans i altres socis busquen reduir la seva dependència dels Estats Units o de la Xina. La conclusió és que Europa potser és menys poderosa del que voldria militarment, però és molt més poderosa del que sovint reconeix econòmicament. El seu principal avantatge no és imposar-se, sinó aconseguir que altres països vulguin acostar-s'hi.

Sostenibilitat i canvi climàtic

Didac Amat Salvar el (viejo) mundo: consecuencias de la opinión consultiva de la CIJ sobre el cambio climático

Didac Amat analitza la primera opinió consultiva de la Cort Internacional de Justícia (CIJ) sobre les obligacions dels estats davant del canvi climàtic, adoptada el juliol de 2025. La seva principal aportació és reforçar una concepció comunitarista del dret internacional, segons la qual la crisi climàtica constitueix una preocupació comuna de tota la humanitat i els estats no poden invocar il·limitadament la seva sobirania per eludir responsabilitats. La CIJ resol una de les grans ambigüitats de l'Acord de París: els compromisos nacionals de reducció d'emissions (NDC) no són una simple declaració política, sinó que han de respondre a una obligació de diligència deguda. Els estats disposen d'un marge considerable per determinar com i a quin ritme redueixen les emissions, però aquest marge no és il·limitat. Els seus plans han de ser prou ambiciosos per contribuir a l'objectiu col·lectiu de limitar l'escalfament a 1,5 °C, tenint en compte factors com les emissions històriques, el nivell de desenvolupament i les capacitats de cada país. Aquesta interpretació també afecta els països en desenvolupament, inclosa la Xina. L'arquitectura de París havia superat el sistema binari de Kyoto —que diferenciava estrictament entre països obligats i no obligats— mitjançant una fórmula d'«autodiferenciació» condicionada per les responsabilitats i capacitats respectives. Un altre aspecte decisiu és que la CIJ afirma que fins i tot els estats que no formen part de l'Acord de París tenen un deure consuetudinari de cooperar per afrontar les causes i conseqüències del canvi climàtic. Aquesta concepció entra en conflicte directe amb una visió il·liberal de l'ordre internacional basada en la sobirania estatal sense restriccions, representada especialment per l'actual política dels Estats Units. La resolució posterior de l'Assemblea General de l'ONU, aprovada el maig de 2026, confirma l'impacte polític de l'opinió. La conclusió és clara: davant d'un problema global com el canvi climàtic, la cooperació i les normes internacionals continuen sent imprescindibles. Salvar el món pot exigir, paradoxalment, recuperar alguns dels principis del vell ordre multilateral.

Tobias Gehrke & Christoph Podewils Access to solar is security. Europe and America should work together

L'accés a l'energia solar s'ha de considerar una qüestió de seguretat, no simplement una política climàtica o industrial. La transició cap a l'electricitat solar redueix la dependència dels combustibles fòssils importats i, per tant, l'exposició a crisis geopolítiques, interrupcions del subministrament i pressions exercides pels grans productors d'energia. Tant la Unió Europea com els Estats Units han començat a reconèixer el caràcter estratègic dels components i les tecnologies solars. El problema és que la cadena de subministrament mundial de la indústria fotovoltaica està fortament concentrada a la Xina, fet que genera una nova dependència exterior precisament quan Europa i els EUA intenten reduir-ne d'altres. La qüestió, per tant, no és només produir més energia renovable, sinó garantir qui fabrica les tecnologies necessàries per produir-la. Els autors consideren que Europa i els Estats Units haurien d'aprofitar aquesta coincidència d'interessos per construir una estratègia transatlàntica. Això implicaria diversificar les cadenes de subministrament, reforçar la producció industrial pròpia, coordinar les polítiques comercials i invertir conjuntament en innovació i capacitat manufacturera. L'objectiu no hauria de ser necessàriament substituir completament la producció xinesa, sinó evitar una dependència excessiva d'un únic proveïdor. L'article també planteja una qüestió política de fons: la transició energètica només serà realment segura si les tecnologies que la fan possible també ho són. Per això, les polítiques climàtiques, industrials i de seguretat haurien de deixar de funcionar com compartiments estancs. La cooperació transatlàntica en matèria solar podria convertir-se així en un exemple de com Europa i Amèrica poden combinar seguretat energètica, resiliència industrial i descarbonització, transformant una vulnerabilitat compartida en una oportunitat estratègica.

Innovació, ciència i tecnologia

Andrew Marr The fight between humans and AI will be bigger than the culture wars

L'article de planteja que el conflicte polític que provocarà la intel·ligència artificial pot acabar sent molt més profund i transversal que les actuals guerres culturals. La política convencional continua organitzant-se al voltant de qüestions com la immigració, el gènere, la identitat o la cultura, però la IA introdueix una fractura diferent: qui controla la tecnologia, qui se'n beneficia i fins a quin punt permetrem que substitueixi activitats i decisions humanes. L'autor considera que la IA no és simplement una nova eina tecnològica. La seva capacitat per automatitzar tasques cognitives amenaça professions i formes de treball que fins ara semblaven protegides de la mecanització. No es tracta només dels treballadors de fàbrica o dels empleats administratius: advocats, periodistes, programadors, dissenyadors, professors i altres professionals poden veure alterat el valor del seu coneixement i, en alguns casos, directament substituït. Aquesta transformació pot generar una reacció política de grans dimensions. L'article anticipa una mena de revolta popular contra la tecnologia, especialment si la percepció és que els beneficis de la IA es

concentren en un petit nombre de grans empreses mentre els costos —pèrdua de llocs de treball, precarització, erosió de professions i desigualtat— recauen sobre la majoria. El problema és que aquesta nova fractura no encaixa fàcilment en l'eix tradicional esquerra-dreta. Tant sectors progressistes preocupats per les conseqüències socials com sectors conservadors hostils al poder de les grans corporacions tecnològiques poden coincidir en la defensa d'una major protecció davant la IA. Això podria generar aliances polítiques inesperades i transformar profundament els partits tradicionals. L'autor alerta, però, que la resistència a la IA no hauria de convertir-se simplement en tecnofòbia. La qüestió fonamental és política: qui decideix com s'utilitza la tecnologia i en benefici de qui? Si la societat no estableix aquestes regles democràticament, la reacció contra la IA pot acabar sent molt més conflictiva que les guerres culturals actuals.

Enric Juliana Alarma IA, fiebre Data Center

L'article descriu l'actual escalada d'inquietud al voltant de la intel·ligència artificial, coincidint amb una expansió sense precedents dels centres de dades que sostenen aquesta tecnologia. El debat ja no és només sobre els riscos potencials d'una IA capaç d'escapar del control humà, sinó també sobre els enormes costos energètics, ambientals i territorials del seu desenvolupament. El seu consum elèctric dels centres de dades creix vertiginosament: als EUA podria passar de 192 TWh el 2024 a 649 TWh el 2030. Diversos estats nord-americans han començat a limitar-ne l'expansió perquè la demanda pressiona les xarxes, encareix l'electricitat i consumeix grans quantitats d'aigua i sòl. A Espanya, el Govern ja ha concedit més de 12 GW de capacitat de connexió a centres de dades, en competència directa amb altres usos industrials de l'electricitat renovable. El debat és, per tant, quin valor econòmic i estratègic deixen realment aquestes instal·lacions, especialment perquè generen relativament poca ocupació i bona part del valor afegit pot quedar en mans de grans corporacions estrangeres. El Govern planteja prioritzar projectes eficients, vinculats a nova generació renovable i compatibles amb la sobirania digital europea. La qüestió de fons és evitar que la febre de la IA obligui la societat a assumir-ne els costos mentre els beneficis es concentren en unes poques empreses.